

Для порівняння зазначимо, що про Джеймса Крюса 3 учня написали 5 фактів (коефіцієнт 1.7 – тобто написали далеко не всі факти, які були озвучені), з них правильних – 4 (≈ 1.3). Френк Баум – 4 факти загалом від 3 учнів (коефіцієнт 1.3), усі правильні.

Звичайно, ми маємо дуже малу вибірку, щоб робити вагомі висновки, але наявність позитивної тенденції дозволяє стверджувати, що використання зорових опор дозволяє учням не тільки краще запам'ятати нову для них інформацію, а й не плутати її, «прив'язати» до конкретного образу.

Отже, результати дослідження підтвердили висунуту гіпотезу щодо позитивного впливу малюнкових опор на формування уявлень про письменників (творів та елементів біографічної інформації).

Література:

3. Шаталов В. Ф. Куда и как исчезли тройки. Москва, 1980. 134 с.
4. Джежелей О.В., Ємець А.А., Коваленко О.М. Формування навичок читання. Харків, 2011. 96 с.
5. Костенко К. В. Мониторинг знаний современных учащихся начальной школы о писателях. *Общеобразовательная школа на пути реформ: траектория выстраивания социального партнерства*: програма і матеріали XXVI науково-практичної конференції вчителів СЕПШ ХГУ «НУА», 13 апр. 2019 г., Харьков: Изд-во НУА, 2019. С.96-98.

Слободяник Олександра

м. Вінниця

(Наук.керівн. – канд. пед. наук, ст. викл. Франчук Н.Л.)

СТАНОВЛЕННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Анотація

У статті з'ясовано суть поняття «читацька компетентність», проаналізовано основні підходи до його визначення. Запропоновано шляхи розв'язання проблем, що виникають під час формування читацької компетентності в молодших школярів. Визначено основні способи досягнення цілей уроків літературного читання.

Ключові слова: читацька компетентність, молодші школярі, компоненти читацької компетентності.

Аннотация

Автор анализирует понятие «читательская компетентность», представляет основные подходы к его определению. Предлагает пути решения проблем, которые возникают в процессе формирования читательской компетентности у младших школьников. Представляет основные способы достижения целей уроков литературного чтения.

Ключевые слова: читательская компетентность, младшие школьники, компоненты читательской компетентности.

Abstract

The article describes the concept of «reading competence». The author analyzes some scientific researches on the given question. It is found out that at the present stage of society development there were some problems in the formation of reading competence. The research conducted by the author made it possible to identify individual ways to achieve the goals of literary reading lessons.

Key words: reading competence, junior high school students, component softreading competence.

У Концепції Нової української школи визначено основні компетентності, необхідні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці, зокрема: «спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами; спілкування іноземними мовами; математична компетентність; основні компетентності в природознавчих науках і технологіях; інформаційно-цифрова компетентність; вміння вчитися впродовж життя; ініціативність і підприємливість; соціальна та громадянська компетентність; обізнаність та самовираження у сфері культури; екологічна грамотність і здорове життя» [Нова українська школа 2017, с. 15].

Визначених компетентностей молодші школярі набуватимуть послідовно. Їхній зміст ґрунтується на вміннях, серед яких визначено вміння читати й розуміти прочитане, вміння висловлювати думку усно й письмово. Тому літературне читання є одним із основних предметів у системі початкової освіти,

що формує функціональну грамотність, сприяє загальному розвитку й вихованню дитини.

Дослідження формування читацької компетентності як засобу гармонійного розвитку молодших школярів потрібно розпочинати з актуалізації читання як такого. Адже активізація читацької діяльності з метою підвищення її педагогічного впливу на особистість, що розвивається, є одним із основних завдань педагога.

Методика читання постійно перебуває в центрі уваги значної кількості науковців, зокрема: О. Вашуленко, В. Мартиненко, В. Науменко, О. Савченко, Т. Суржук та інших. О. Савченко зауважує, що проблема якісного читання учнів стає однією з пріоритетних у міжнародних і вітчизняних дослідженнях, бо робота з писемною інформацією набуває все більшої актуальності [Савченко 2011, с. 4].

У сучасній програмі з «Літературного читання» розкрито сутність поняття «читацька компетентність», під якою розуміють «особистісно-діяльнісний інтегрований результат взаємодії знань, умінь, навичок, індивідуального досвіду та ціннісних ставлень учнів, що набуваються у процесі реалізації усіх змістових ліній предмета «Літературне читання» [Типова освітня програма 2017, с. 2].

Читацька компетентність молодшого школяра – це володіння комплексом читацьких знань, умінь і навичок, ціннісних ставлень учнів, які дають змогу учневі свідомо здійснювати пошук книжок, відбір інформації для вирішення навчально-пізнавальних завдань і виявляються в процесі сформованості повноцінної навички читання, розуміння текстів різних жанрів, обізнаності з колом читання (доступного дітям цього віку), сформованості особистісних ціннісних суджень щодо прочитаного.

О. Вашуленко розглядає читацьку компетентність у системі початкового навчання як предметну, оскільки вона залежить не лише від обсягу літературних знань, початкових читацьких умінь і навичок з їх відтворенням, а

й від здатності школяра засвоювати знання та застосовувати їх у власній літературній діяльності [Вашуленко 2011].

У широкому розумінні читацьку компетентність молодшого школяра можна розглядати як комплексну характеристику особистості, яка володіє сформованими навичками читання, читацькими вміннями та навичками; має здатність до читацької самостійності, самооцінювання, самоконтролю, творчого розв'язання літературних завдань; уміннями, необхідними для повноцінного сприймання й осмислення твору, творчими літературними здібностями [Вашуленко 2011, с. 48].

На думку В. Мартиненко, «читацька компетентність як складне багатокомпонентне особистісне утворення спрямоване на опрацювання читачем текстів різних видів, а не лише художніх» [Мартиненко 2013, с. 145].

О. Гончарова розглядає читацьку компетентність як психологічну систему. Вона вважає, що всі компоненти цієї системи підпорядковані основній її функції: перетворення змісту тексту в особистий, смисловий, пізнавальний і творчий досвід читача [Гончарова, с. 4]. Дослідниця доводить, що «читацька компетентність – це складна функціональна система, «ядром» якої являється здібність читача чи слухача використовувати дану функцію у власній діяльності» [Гончарова, с. 5].

На думку Н. Колганової, читацька компетентність дітей молодшого шкільного віку – це інтегративна якість особистості, що характеризується:

– ціннісним ставленням до читання і знаннями, які школярі отримують за допомогою читання літератури, доступної за змістом і формою (навіщо читати?);

– наявністю читацького кругозору й літературознавчих уявлень;

– знанням кола читання в його жанровому та тематичному розмаїтті (що читати? про що читати?);

– умінням виконувати необхідні читацькі дії під час роботи з книжкою і твором із метою формування й розвитку потреби в читанні;

– наявністю продуктивних способів читання, якісної навички читання (як читати?) [Колганова 2013].

Науковець О. Вашуленко визначає такі компоненти читацької компетенції (рис. 1.1):

Рис. 1.1. Компоненти читацької компетентності (за О. Вашуленко)

Ці компоненти взаємопов'язані між собою і мають не лише предметний, а й загально-навчальний характер, забезпечують їх подальше засвоєння в наступних ланках загальноосвітньої школи [Вашуленко 2011, с. 48].

Процес формування читацької компетентності в молодших школярів буде результативним лише за умови цілеспрямованої й систематичної взаємодії педагога, школярів та їхніх батьків. Тільки така співпраця може дати певні результати. Тому здійснювати роботу над формуванням читацької компетентності треба починати з розуміння сутності кожного етапу та використання найбільш ефективних методів та прийомів на уроці.

Таким чином, досліджуючи поставлену проблему, вважаємо, що читацька компетентність учнів виявляється у сформованості читацької навички, розумінні текстів, різних за жанрами, вмінні давати особистісну оцінку прочитаному, набутті цінностей, які вкрай необхідні для соціалізації особистості.

Література:

1. Вашуленко О.В. Читацька компетентність молодшого школяра: теоретичний аспект / О.Вашуленко // Початкова школа. 2011. №1. С.48–50.
2. Гончарова Е.Л. Нарушения в формировании ядра читательской компетентности у детей с ограниченными возможностями здоровья [електронний ресурс] – Режим доступу:<https://narusheniya-v-formirovanii-jadra-chitatelskoj>.
3. Колганова Н.Е. Педагогические условия формирования основ читательской компетентности младших школьников / Н.Е. Колганова // Автореф. дисс. Канд. пед. наук : 13.00.01 . Тамбов, 2013. 29 с.
4. Комарівська Н. Творчий розвиток молодших школярів на уроках літературного читання / Н. Комарівська // Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Г.С.Тарасенко. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. Вип. 5. С. 168–172.
5. Лапшина І.М. Традиції та інноватика у формуванні навички читання у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / І.М. Лапшина // Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 10–11 листопада 2015 р.) / за ред. Г.С. Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. Вінниця : ТОВ «Нілан – ЛТД» 2015. С. 151–155.
6. Мартиненко В.О. Структура і зміст читацької компетентності молодших школярів / В.О.Мартиненко // Збірник наукових праць: Педагогічна освіта: теорія і практика. Вип. XV. Кам'янець-Подільський, 2013. С. 145–151.
7. Нова українська школа [електронний ресурс] – Режим доступу:<https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>.
8. Савченко О.Я. Ключові компетентності – інноваційний результативний шкільної освіти / О.Я. Савченко // Рідна школа. 2011. № 8–9, С. 4–8.
9. Типова освітня програма // <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>.

Тиндик Тетяна

м. Вінниця

(Наук. керівн. – канд. пед. наук, проф. Лапшина І. М.)

ЗБАГАЧЕННЯ ЧИТАЦЬКИХ ІНТЕРЕСІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Анотація

У статті представлено короткий історико-педагогічний аналіз проблеми ставлення дітей до світу дитячої літератури. Запропоновано деякі шляхи збагачення читацьких інтересів молодших школярів, зокрема засобами створення книжки-саморобки, прокоментовано особливості її створення